

**НАДАННЯ ОСВІТНІХ
ПОСЛУГ ЗДОБУВАЧАМ
ФПО З УРАХУВАННЯМ
НОВОЇ РЕДАКЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО
ПРАВОПИСУ (2019 р.)**

Сергєєва С.П.

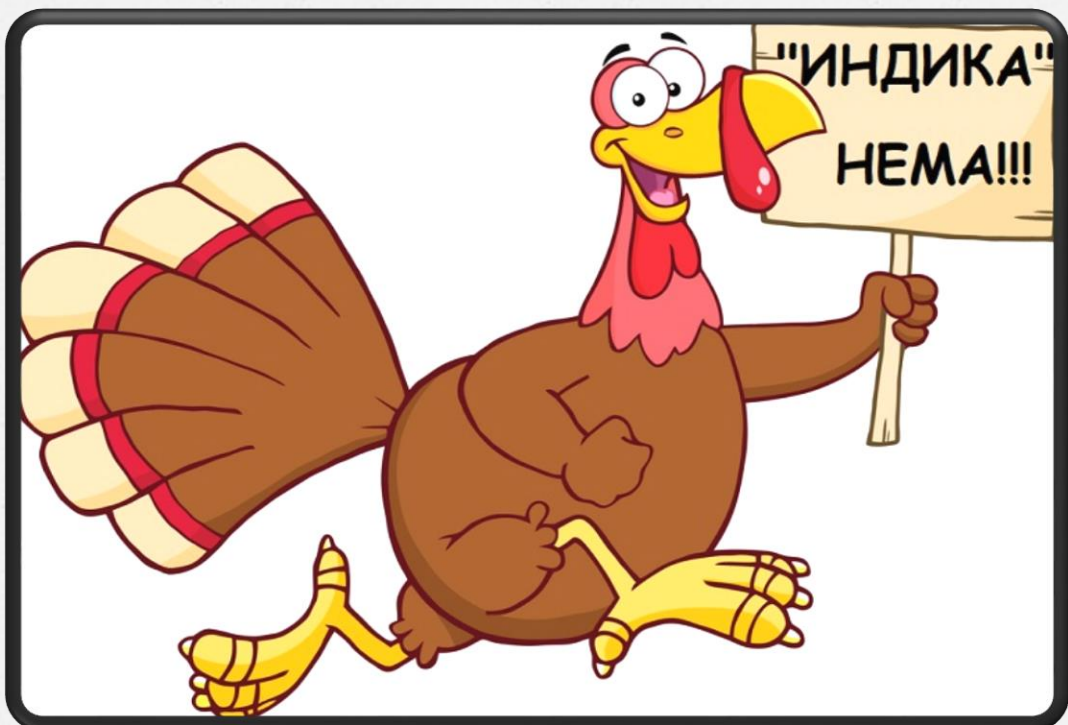
22 травня 2019 рік!!!

КМУ ухвалив нову редакцію
«Українського правопису» —
зводу правил, що встановлює
способи передавання
української літературної мови
на письмі.

*Документ підготовлено Українською
національною комісією з питань правопису,
яка працювала впродовж 2015–2018 рр.
Ураховано окремі зауваги та пропозиції,
висловлені під час громадського
обговорення проєкту
(серпень—вересень 2018 р.)*

Умовно всі правописні зміни поділяємо на дві групи:

- o I. зміни у написанні (без варіантів);
- o II. можливі варіанти (допускається правописна варіативність) § 2, п.1

І. Зміни (без варіантів)!

1. Є замість Е (йотування)

проЄктор
проЄкція
проЄкт

§ 126

2. Разом пишемо

- о слова з першим ІНШОМОВНИМ КОМПОНЕНТОМ, який визначає кількісний вияв чого-небудь: архі-, бліц-, гіпер-, екстра-, макро-, максі-, міді-, мікро-, міні-, мульти-, нано-, полі-, преміум-, супер-, топ-, ультра-, флеш-, арт-, веб-, прес-:
- о архіскладний
- о гіпермаркет
- о екстраклас
- о нанотехнології
- о мінісукня
- о ультрамодний
- о супермаркет
- о супермодель
- о попмузика
- о топменеджер
- о вебсторінка
- о топмодель (частинка ТОП із числівниками не поєднувана)

§ 35, п.5

Разом пишемо

Складноскорочені слова й похідні від них:

адмінресурс,
бухоблік,
епідемситуація
,
спецзавдання,
Святвечір,
штрихкод

§ 35, п.5,1

- o **Але з дефісом пишемо слова**
- o пін-код,
- o PIN-код,
- o ВІП-зала,
- o ДНК-аналіз,
- o смс-повідомлення,
- o sms-повідомлення,
- o е-декларування
- o чи деякі за традицією – карт-бланш, статус-кво.

§ 35, п.6,8/11

Разом пишемо

o слова з першим іншомовним компонентом анти-, контр-, віце-, екс-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-:

§ 35, п.5,4

o антивірус
o контрудар
o віцепрем'єр
o ексміністр
o віцеконсул
o унтерофіцер
o експрезидент
o ексчемпіонка
o лейбмедик
o контрадмірал
o контрудар

3. Написання слів з -пів- нарізно

o Відтепер невідмінюваний числівник **пів** зі значенням “половина” уживається з наступним іменником – загальною чи власною назвою у формі Р.в. одн. -

окремо:

- o пів хвилини
- o пів яблука
- o пів Києва
- o пів аркуша
- o пів міста
- o пів літра
- o пів Європи
- o пів Чернігова
- o пів України

§ 36, п.1,7

Написання слів з -пів- разом

- o Якщо ж **пів** з наступним іменником у формі Н.в. становить єдине поняття і не має значення половини, то такі слова будемо **писати разом:**
- o півваркуш
- o південь
- o півзахист
- o півколо
- o півкуля
- o півмісяць
- o півоберт
- o півовал
- o півострів

§ 36, п.1,7

Священик чи священник?

o Слово “**священник**” відтепер пишеться із подвоєнням приголосної - **н**- унаслідок їх збігу (як і в словах **письменник, годинник, осінній, туманно** тощо).

§ 29, п.3,2

4. З великої букви

і в лапках
пишемо назви
виробничих
марок
технічних
виробів, проте
використо-
вуємо малу
літеру за
умови
вживання
слова як
загальної
назви

§ 58, п.2

1. Автомобіль
марки «Жигулі»
(«Вольво»/
«Ніссан») вироб-
ляли з 1970 по 2014
рік.

2. Петро приїхав на
старих
обшарпаних
«жигулях», а Павло
на новенькому
“фольксвагені”.

З великої букви

- пишемо назви продуктових, парфумерних товарів, вод, напоїв, тютюнових виробів і беремо в лапки;
- власні назви кораблів. поїздів, літаків.
- шоколад «Світоч»,
- кросівки «Пума»,
- вино «Перлина степу»,
- мінеральна вода «Моршинська»,
- напій «Живчик»;
- літак «Мрія»,
- круїзний лайнер «Вікторія».

○ § 58, п.1/3

- Утворюємо за допомогою суфіксів **-к-** (-а), **-иц-** (-я), **-ин-** (-я), **-ес-** (-а) та ін. від іменників чоловічого роду: **авторка**, **дизайнерка**, **співачка**, **вчителька**, **директорка**, **редакторка**.
- **Верстальниця**, **набірниця**, **порадниця**, **учениця**.
- **Кравчиня**, **плавчиня**, **продавчиня**, **бойкиня**, **майстриня**, **лемкиня**.
- **Дияконеса**, **патронеса**, **поетеса**.

Але не від усіх слів можуть творитися **фемінітиви**

Наприклад, від слів *суддя, колега, голова, староста* та подібних, що мають значення спільного роду, як і від слів *посол, мер* не можна утворити фемінітивів, а тому сучасні науковці пропонують у таких словах для позначення статі вживати «пан»/«пані», як-от:

*пан суддя,
пан староста,
пані посол (а НЕ посолка,
послиха),
пані мер* тощо.

II. Варіанти (допускається правописна варіантивність)

1. У прізвищах та іменах людей допускається передавання звука [g] двома способами:

Шляхом
адаптації до
звукового ладу
УМ буквою Г

- ❖ Гуллівер
- ❖ Гете
- ❖ Гонгадзе
- ❖ Гарсія
- ❖ Вергілій
- ❖ Гегель

Шляхом імітації
іншомовного [g]
буквою Ґ

- ❖ Ґуллівер
- ❖ Ґете
- ❖ Ґонґадзе
- ❖ Ґарсія
- ❖ Верґілій
- ❖ Геґель

§ 122, п.3

2. У словах, що походять із давньогрецької й латинської мов, буквосполучення **аи** передається через **ав** (*автентичний, автор, лавра, Аврора, Мавританія тощо*). У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення **аи** шляхом транслітерації як **ау**, допускаються орфографічні варіанти (§ 131):

аудієнція

авдієнція

аудиторія

авдиторія

лауреат

лавреат

пауза

павза

фауна

фавна

3. Буквосполучення **th** у словах грецького походження передаємо звичайно буквою **т**: *бібліотека, театр, теорія, Прометей тощо*. У словах, узвичаєних в укр.мові з **ф**, допускається орфографічна варіативність на зразок (§ 123):

ана**ф**ема
ди**ф**ірамб
е**ф**ір
ка**ф**едра
мі**ф** (мі**ф**ологія)
логари**ф**м
А**ф**іни
Борис**ф**ен
Демос**ф**ен
Мар**ф**а
ор**ф**ографія

анате**м**а
ди**т**ірамб
е**т**ер
кате**д**ра
мі**т** (мі**т**ологія)
логари**т**м
А**т**ени
Борис**т**ен
Демос**т**ен
Мар**т**а
ор**т**ографія

4. Уживання **І** та **И** на початку слова (§ 2)

На початку слова звичайно пишемо **І** відповідно до вимови: *Іван, ідол, ікати* (вимовляти **і** замість **и**), *іноді, індик, іти, іграшка, ікона, ім'я, ікона, іржа тощо*

- o **Увага!** Лише деякі слова мають варіанти з голосним **И**: *ірий – ирій,*
- o *ірод – ирод* (дуже жорстока людина)

И пишемо на початку окремих вигуків (*ич!*), часток (*ич який хитрий*), дієслова *икати* (вимовляти **и** замість **і**) та похідного від нього іменника *икання*.

И в деяких загальних і власних назвах тюркського походження, відповідно до вимови: *ийбен, ир, Ич-оба, Кім Чен Ин*.

і
ІНДИК

У дворі індик
узувається,
до нього індичка
озивається:

— Індиче-інде,
ходім деінде,
бо тут зимонька,
мерзнуть крилонька.

5. **І** та **И** у закінченнях іменників родового відмінка

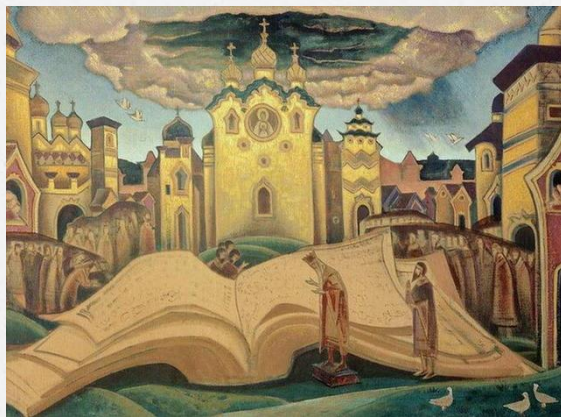
ОДНИНИ

Іменники на **-ТЬ** після приголосного, а також слова **кров, любов, осінь, сіль, Русь, Білорусь** у родовому відмінку однини **можуть** **набувати як варіант** закінчення **-И**:

У родовому та давальному відмінках однини іменники III відміни мають закінчення **-И**:
ванілі, галузі, гідності, осі, незалежності, Русі, Умані, фальші, крові, любові, солі, хоробрості
тощо

§ 95, п.1

гідність-гідности
незалежність-незалежности
радість-радости
смерть-смерти
честь-чести
хоробрість-хоробрости
кров-крови
любов-любови
осінь-осени
сіль-соли
Русь-Руси
Білорусь-Білоруси

6. **О** замість сподіваного **Е** після шиплячих та **й** перед м'яким приголосним:

в іменниках жіночого роду III відміни в суфіксі **-ост** також можливі закінчення **-і**, або **-и**:

безкра**й**ості

менш**о**сті

пеку**ч**ості

свіж**о**сті

безкра**й**ости

менш**о**сти

пеку**ч**ости

свіж**о**сти

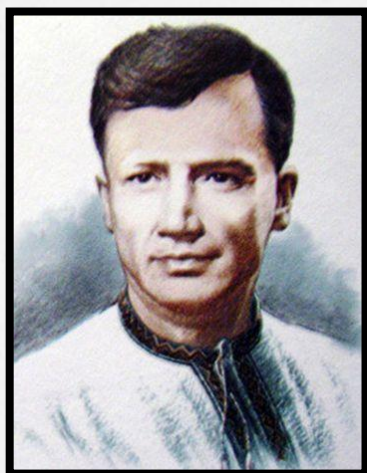
7. Прізвища та імена

ВАРІАТИВНІСТЬ

Кличний
відмінок імені

Олег –

Олеж-е (Олеґ-у)

БЕЗ ВАРІАНТІВ

Відмінювання
чоловічого імені по
батькові Лазар, Ігор
(М.в. Ігор-еві, -ю, -і;

Кл.в. Ігор-ю

(а було Ігор-е), де
історично м'який
р:

§ 32, П.11, §143, П.2-3

- Н. Ігорьович
- Р. Ігорьович-а
- Д. Ігорьович-у
- Зн. Ігорьович-а
- Ор. Ігорьович-ем
- М. Ігорьович-у
- Кл. Ігорьович-у

Сучасна лексика.

Запам'ятаймо її!!!

- ❖ Адмінресурс
 - ❖ бебібум
- ❖ бізнес-проєкт
 - ❖ біржОвий
- ❖ блог', ґрант (О.Пономарів)
 - ❖ бодибілдинг
- ❖ вебсторінка (веббрау(в)зер, вебпереглядач)
 - ❖ екопродукти
 - ❖ онлайн
- ❖ онлайн-конференція
- ❖ онлайн-заняття/пара

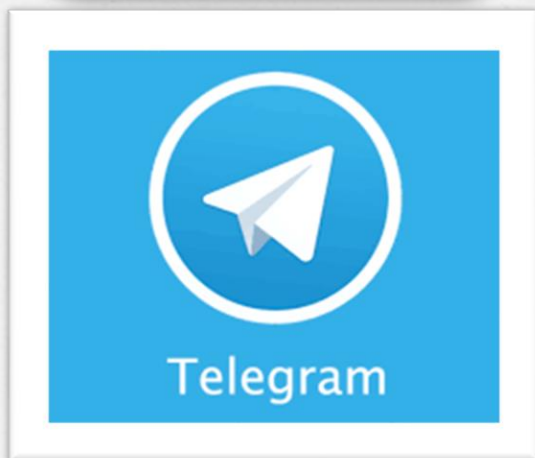
❖ **імейла** (поштова електронна скринька) – **імейлу** (система електронної пошти), хоча проф.О.Пономарів пояснює **і-мейл**;

❖ **інстаграму** (телеграму, фейсбуку, ютубу), хоча проф.Пономарів пропонує **Ютуб, Інстаграм (-у), тікток.**

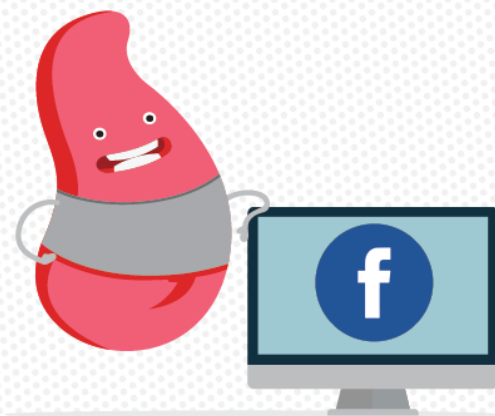
- ❖ Інтернет та інтернет,-у
 - ❖ інтернет-видання/послуга/новини
 - ❖ міні-ПК
 - ❖ піар-акція
 - ❖ піца (з піцою)
- ❖ природний (*і тільки*)
 - ❖ смартгодинник
 - ❖ ЦУМу

- ❑ **твіттер, гугл, фейсбук тощо** без родового слова пишемо з малої букви;
- ❑ **назви сайтів, мереж, пошукових систем з родовим словом пишемо з великої букви та в лапках - пошукова система «Гугл», система обміну повідомленнями «Вайбер» та «Телеграм», енциклопедія «Вікіпедія», мережа «Фейсбук» тощо.**

Написання слова фéйсбўк, -у, -ці

ФÉЙСБУК

ukr-mova.in.ua

мова

Цього слова ще немає в словниках, тому ми запитали в мовознавця **Олександра Пономарева**. Ось його відповідь: *«Наголошувати потрібно на першому складі: Фéйсбук. Так кажуть англійці, і нам немає підстав застосовувати якусь іншу форму»*.

Говоріть правильно!!!

o Етикетні одиниці:

o Добр**ОГО** ранку!

o **але**

o Добр**ИЙ** день
(вечір)!

o ВИБАЧТЕ

o ПРОБАЧТЕ

o ПЕРЕПРОШУЮ

o ДАРУЙТЕ

o ПРОШУ
ВИБАЧЕННЯ

o (**а не**
вибачаюСЬ,
пробачаюСЬ)

o Сталі словосполу- чення:

o БРАТИ (ВЗЯТИ)
УЧАСТЬ У
КОНКУРСІ, **але**
ПРИЙНЯТИ
РІШЕННЯ
(ПОЛОГИ);

o ПРОТЯГОМ
ВИСТУПУ (**а не**
НА ПРОТЯЗІ
ВИСТУПУ),

o ПРАВИЛЬНА
ВІДПОВІДЬ (**а**
не ВІРНА),

**ПЕРЕКЛАСТИ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ, а не ПЕРЕКЛАСТИ НА
УКРАЇНСЬКУ МОВУ**

o **ПОСИЛАТИСЯ**
чи
ПОКЛИКАТИСЯ
ПРОТЕ
органічнішими
для УМ є слова
ПОКЛИКАТИСЯ і
ПОКЛИКАННЯ.

❖ **НАВЗАЄМ**, присл.,
діал., **ВЗАЄМНО**

o **НАГОЛОСИ!!!**

ВИДАННЯ

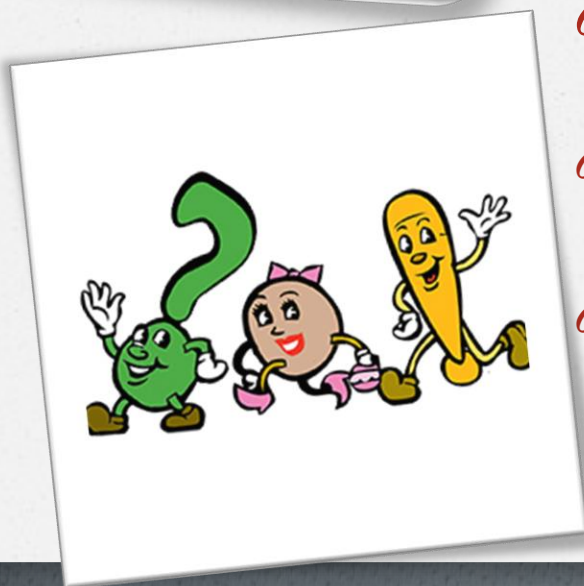

Про пунктуацію

o Було

o Дужки [()]

o Лапки («»)

o Стало

o Дужки (), [], < > (круглі, або заокруглені; квадратні; кутові, або ламані).

o Лапки (« », “ ”, „ „, „ рідше „ ”).

o Скісна риска (/)

o § 163 - 165

Джерела

- o 1. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС: Довідкове видання НАНУ. – К.: Наукова думка, 2019. – 391 с.
- o 2. Український правопис [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
- o 3. Блог Пономарева на сайті «BBC NEWS Україна».
- o 4. МОВА ДНК НАЦІЇ в режимі доступу: <https://ukr-mova.in.ua>
- o 5. Городенська К. Укр.слово у вимірах сьогодення. – К.: КММ, 2019. – 208 с.
- o 6. Картинки, фото взято з мережі «Інтернет».

ZOOMe мій...

- o Задивлюся у твої зіниці,
- o Чорні та бездушні, ZOOMe мій...
- o Бо нема страшніше таємниці
- o Жити в ZOOMі, клятий ZOOMe мій...

- o ZOOMe, ти для мене кара!
- o Вчити ті квадратики химерні,
- o Що зникають враз, як ті примари,
- o Коли чують слово «постмодерні»...

- o Тож сьогодні в час післяобідній
- o Знов гризем знання, немов граніт.
- o Шану віддаємо нашій рідній,
- o **УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ в GOOGLE MEET!!!**

o Світлана Сергеева